

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 430-23. Piiskopi 2.

Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüüdi 10.

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson

Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus

Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 43

Tallinn, 24. oktoobril 1939

V aastakäik

SISU:

	Lk.
PÕLLUMAJANDUS	
Päevatöliste palgad põllumajanduses	724
Väikemaapidajate tulu kasvamine Soomes 1988/89. põllumajandusaastal	725
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Raudteetegevus aug. 1939. a.	726
Lühiluudiseid	727
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	728
Juustuturg	728
Peekoniturg	728
Tapaloomade ja lihaturg	729
Toornahkadeturg	729
Kanamunaturg	730
Piimaturg	730
Teraviljaturg	731
Linaturg	731
Kartuliturg	732
Aedviljaturg	732
Kalaturg	733
VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Uusi ülesandeid tööturul Rootsis	734
Võitlus bensiinipunduse vastu Põhjamais	734
Tarbimise piiramiskorraldusi neutraalsetes naaber- mais	735
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	736
VÄLISMINISTERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Paberitööstus Lätis	737
Oma maa nisukaubanduse ja -tarvituse korraldus Belgias	737
Antwerpeni sadama läbikäigu kahanemine	737
Teatavate kaubatagavarade loendus Belgias	738
Katsed kaseiinivilla valmistamiseks Taanis	738
Sokolaaditootmise eeskirjade muudatus Ungaris	738
Jõuvankrite bensiiniga varustamise piiramine Un- garis	738
Bulgaaria kartul Egiptuse puuvilla vastu	738

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
Wages of Agricultural Day Labourers	724
Rise in Profits of Small Holdings in Finland, in the Agricultural Year of 1938/39	725
INDUSTRY AND TRADE	
Railways in August 1939	726
Sundry Information	727
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	728
Cheese Market	728
Bacon Market	728
Cattle and Meat Market	729
Rawhide Market	729
Egg Market	730
Milk Market	730
Grain Market	731
Flax Market	731
Potato Market	732
Vegetable Market	732
Fish Market	733
FOREIGN COUNTRIES	
New Problems of Swedish Labour Market	734
Combating Shortage of Petroleum in Northern Countries	734
Regulations Restricting Consumption in Neigh- bouring Neutral Countries	735
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	736
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Latvian Paper Industry	737
Regulation of Home Trade and Consumption of Wheat in Belgium	737
Antwerp Harbour Activity Decreases	737
Census of Certain Supplies of Goods in Belgium	738
Experiments for Manufacture of Casitne-Wool in Denmark	738
Changes in Regulations for Chocolate Production in Hungary	738
Hungary Restricts Petroleum Supplies for Vehicles	738
Bulgarian Potatoes in Exchange for Egyptian Cotton	738

PÖLLUMAJANDUS

PÄEVATÖÖLISTE PALGAD PÖLLUMAJANDUSES.

WAGES OF AGRICULTURAL DAY LABOURERS.

Tänavusuvine ilmastik oli põllutööde läbiviimiseks võrdlemisi soodus ja säästis tööjõukulu üksikute suuremate tööde läbiviimisel. Heinatööd nõudsid tänavu vähem tööjõudu kui tavaliselt, samuti osutus ka sügisel rehepeksutööde läbiviimine soodsate ilmastikuolude tõttu võrdlemisi hõlpsaks.

Päevatööliliste palgade kohta kogutakse andmeid kolmel hooajal, s. o. kevadel suviljade külviajal, suvel heinaniiduajal ja sügisel viljalõikusajal. Neil kolmel hooajal on palgad kõrgeimad suvel heinaniiduajal, selleks on mitmeid põhjusi, kusjuures kõige olulisemana võiks nimetada tööpäevapikkust. Teiseks on aga ka suvel igasugu muid töid rohkesti, millised tõmbavad osa põllutöölisi põllutöölt ära ja tööturul valitseb üldiselt suurem tööliste nõudmine kui pakkumine. Kevadised ja sügisesed palgad on pisut madalamad suviseist ja nõnda ka tänavu. Sügisesed palgad päevatöölisil on kõigi päevatööliskide keskmiselt ümmarguselt 10% madalamad. Päevatööliliste palgad olid kõrgseisus 1929. a. 1933. a. tuli palgade madalseisuaasta ja siis hakkasid palgad taas tõusma. Viimane palgade tõus on kestnud senini. 1929. a. palgade kõrgseisu tase ületati juba paar aastat tagasi.

Riigi keskmiselt maksti tänavu sügisel omal toidul olevaile hobusemeestele 5,00 kr. päevas m. a. 5,08 kr. vastu, s. o. 1,6% vähem kui aasta varem. Omal toidul olevate hobusemeeste palk kolme hooaja keskmiselt jäi 1933. a. tasemele, 1933. a. said kolme hooaja keskmiselt omal toidul olevad hobusemehed 5,22 kr. päevas ja 1939. a. 5,21 kr. päevas. Maade järgi osutus omal toidul olevate hobusemeeste palk kõrgeimaks Tartumaal — 5,50 kr. päevas, sellele järgnesid palga kõrguselt Pärnu-, Viljandi- ja Võrumaa — 5,20 kr., Harju- ja Valgamaa — 5,10 kr., Viru- 4,70 kr., Petseri- 4,60, Järva- ja Lääne- 4,50 kr. ja Saaremaa — 4,20 krooni päevas.

Peremehe toidul olevaile hobusemeestele maksti tänavu sügisel 4,20 kr. päevas m. a. 4,14 kr. vastu, s. o. 1,4% rohkem. Kolme

hooaja keskmiselt maksti peremehe toidul olevaile hobusemeestele 4,29 kr. päevas m. a. 4,25 kr. vastu, s. o. 0,9% rohkem. Võrreldes 1933. a. päevatööliliste palgade madalseisuga on tänavune peremehe toidul olevate hobusemeeste palk ca 100% kõrgem, kuna 1933. a. said peremehe toidul olevad hobusemehed 2,15 kr. päevas. Peremehe toidul olevaile hobusemeestele maksti tänavu sügisel kõrgeimat palka Tartumaal — 4,60 kr. päevas, sellele järgnesid palga kõrguselt Pärnu- 4,50 kr., Harju- 4,30 kr., Järva-, Viljandi-, Valga- ja Võru- 4,20 kr., Viru- 4,00 kr., Lääne- ja Petseri- 3,90 kr. ja Saaremaa — 3,50 krooni päevas.

Päevatööliliste palgad 1939. a.

(Suvivilja külvi-, heinaniidu- ja viljalõikusaja keskmised.)

Wages of Day Labourers in 1939.
(Averages of Sowing Time, Haymaking and Harvesting).

	Hobusemehele Horseman		Peremehe toidul On Proprietor's Food		Alaastele Adolescents
	Omaval toidul On Own Food	Peremehe toidul — On Proprietor's Food	Mehete Males	Naisele Females	
Viru	5,12	4,24	2,05	2,11	1,54
Järva	5,00	4,28	2,06	2,14	1,57
Harju	5,28	4,36	2,57	2,04	1,50
Lääne	4,74	4,07	2,49	2,08	1,55
Saare	4,26	3,56	2,37	1,96	1,33
Pärnu	5,50	4,55	2,54	2,01	1,54
Viljandi	5,36	4,33	2,66	2,20	1,71
Tartu	5,65	4,58	2,66	2,04	1,58
Valga	5,53	4,45	2,60	2,05	1,66
Võru	5,29	4,29	2,45	1,93	1,46
Petsari	4,81	3,86	2,07	1,52	1,12
Riigis					
1939	5,21	4,29	2,55	2,04	1,52
1938	5,22	4,25	2,51	2,00	1,49
1937	4,86	3,93	2,29	1,80	1,35
1936	4,07	3,26	1,90	1,40	1,10
1935	3,50	2,80	1,60	1,30	0,90
1934	3,12	2,45	1,39	1,10	0,81
1933	2,74	2,15	1,21	0,95	0,70
1932	2,93	2,29	1,32	1,02	0,75
1931	3,67	2,93	1,68	1,29	0,95
1930	4,41	3,50	1,96	1,51	1,11

Peremehe toidul olevaile jala-meespäevilisele maksti nagu sügisel 2,50 kr. päevas m. a. sama aja 2,45 kr. vastu, s. o. 2,0% rohkem. Päevatööliliste tänavuse palgamise

kolme hooaja keskmiselt maksti meespäevilisile 2,55 kr. m. a. 2,51 kr. vastu s. o. 1,6% rohkem. Meespäeviliste palk osutus kõrgeimaks tänavu sügisel Pärnu-, Viljandi-, Tartu- ja Valgamaal, kus neile maksti 2,60 kr. päevas, järgnesid Viru-, Järva- ja Harjumaa — 2,50 kr. päevas, Lääne- ja Võru- 2,40 kr., Saare- 2,30 kr. ja Petserimaa — 2,00 kr. päevas.

Peremehe toidul olevaile naispäevilisile maksti riigi keskmiselt 2,00 kr. päevas m. a. 1,97 kr. vastu, s. o. 1,5% rohkem. Kolme hooaja keskmiselt maksti naispäevilisile 2,04 kr. päevas m. a. 2,00 kr. vastu, s. o. 2% rohkem. Naispäevilisile maksti kõrgeimat palga Viljandimaal — 2,20 kr. päevas, järgnesid Valga- ja Järvamaa — 2,10 kr., Viru-, Harju-, Lääne-, Pärnu- ja Tartu- 2,00 kr., Saare- ja Võru- 1,90 kr. ja Petserimaa — 1,60 kr.

Alaerialisile maksti sügisel päevatöölisete palkamise hooajal 1,50 kr. päevas, s. o. sama palk nagu m. a. Kolme hooaja keskmiselt maksti tänavu alaealisile 1,52 kr. päevas m. a. 1,49 kr. vastu, s. o. 2% rohkem. Maade järgi osutus alaealiste palk kõrgeimaks sügisel päevatöölisete palkamise hooajal Viljandi- ja Valgamaal — 1,70 kr. päevas. Järgnesid Järva- ja Tartu- 1,60 kr., Viru-, Harju-, Lääne-, Pärnu- ja Võru- 1,50 kr., Saare- 1,30 kr. ja Petserimaa — 1,10 kr. päevas.

Kolme hooaja keskmiselt tõusis tänavune päevatöölisete palgatase 1%.

Päevatöölisete palganormide käsitlemisel olgu tähendatud, et siintoodud palganormid on peale omal toidul olevate hobusemeeeste, millised on nimetatud eraldi, kõik peremehe toidul olevad.

VÄIKEMAAPIDAJATE TULU KASVAMINE SOOMES 1938/39. PÖLLUMAJANDUSAASTAL.

RISE IN PROFITS OF SMALL HOLDINGS IN FINLAND, IN THE AGRICULTURAL YEAR OF 1938/39.

Soomes väikemaapidajate keskliidu arvepidamistalitus avaldas kalkulasioone käitistulemuste kohta 1938/39. põllumajandusaastal, milline lõppes 1. VII 39. Uurimus hõlmab 50 talundit, millised asuvad mitmel pool liidu tegevuspiirkonnas.

Kogutoodang uuritud talundis ulatus 1938/39. p.-a. keskmiselt 3 941 Smk-le (e. a. 3 808 Smk.) tulundusmaa ha kohta. Käitiskulud olid keskmiselt 3 056 Smk. (e. a. 2 830 Smk.) ha kohta. Puhtsaak, s. o. vahe kogutoodangu ja käitiskulude vahel, kujunes seega 1938/39. p.-a. 885 Smk-ga ha kohta 93 Smk. väiksenhaks kui e. a. Kuna aga töökulud tõusid 1 598 Smk-lt 1937/38. a. 1 832 Smk-le 1938/39. a. ja need väiketalundis kujutavad peagu täielikult perekonnaliikmete töötulu, kasvas kogutulu (s. o. töö- ja kapitalitulu kokku) soome väiketalundis 2 576 Smk-lt 2 717 Smk-le ha kohta.

Kogutoodangu kasvamisest (133 Smk ha kohta) langeb suurem osa loomakasvatusele, nimelt 109 Smk ha kohta. Kogutoodang 'tai-

mekasvatusest kasvas vaid 11 Smk ja muust tootmisaladest 13 Smk ha kohta.

Kogutoodangu koostis Soome väiketalundis Smk ha kohta:

	1938/39	1937/38
Loomapidamine	2 888	2 724
Põllupidamine	825	819
Aiandus	63	63
Muud	220	207
Kokku	3 941	3 808

Kogutoodangu struktuuripilt Soome väiketalundis oli 1938/39. a. seega järgmine. Kogu toodangust langes 71,9% loomapidamisele, 20,9% põllupidamisele, 1,6% aiandusele ja 5,6% muude tootmisaladele. Võrreldes e. a-ga on struktuurilised muutused vaid väikesed. Loomapidamise, aianduse ja muude tootmisalade osatähtsus kasvas — esimesel 0,4% ja teisel ning kolmandal kummalgi 0,1%, kuna põllupidamise osatähtsus langes vastavalt 0,6%. Loomapidamise kogutoodangu struktuuris võib aga märgata suuremaid muutusi. Kogutoodang lehmadest suurenes nimelt mainitud aas-

tail 1 635 Smk-lt 1773 Smk-le ja sigadest 336 Smk-lt 348 Smk-le ha kohta, kuma kanade ja teiste koduloomade suhtes avaldus tagasimine. Kanade kogutoodang langes 481 Smk-lt 465 Smk-le ja muude koduloomade toodang 272 Smk-lt 247 Smk-le ha kohta. Lehmade kogutoodangu osatähtsus loomapidamise kogutoodangus tõusis nende muutuste tagajärjel 42,9%-lt 45,0%-le ja vastavalt sellele langes kanade ja muude koduloomade kogutoodangu osatähtsus 19,3%-lt 18,1%-le. Seapidamise kogutoodangu osatähtsus jäi püsima endisena.

Muutused kuludes olid suuremad kui kogutoodangus. See kehtib kogukulude absoluutse suuruse kui ka üksikute kululiikide vastastikuse vahelkorra ehk kulude struktuuri kohta.

Kuna kogutoodangu väärtus tõusis 133

Smk ha kohta, ulatus kulude tõus 226 Smk-le. Töökulud tõusid 1 598 Smk-lt 1 832 Smk-le ehk 13%. Kuid nagu öeldud, ei tähenda see väiketalundite juures perekonna tulu vähenemist.

Kulud jõusööda muuretmiseks olid 1938/39. a. 381 Smk tulundusmaa ha kohta 454 Smk vastu e. a. Samuti vähenesid kulud väetisainete ning seemnematerjalide ostmiseks 239 Smk-lt 228 Smk-le. Muud kulud tõusid seevastu 539 Smk-lt 615 Smk-le. Käitiskulude kogusumma ulatus 1938/39. a. 3 056 Smk-le tulundusmaa ha kohta 2 830 Smk vastu e. a. Vastavalt absoluutsele muutusele üksikuis kululiiges tõusis töökulude osatähtsus kogukuludes 56,5%-lt 59,8%-le ja „muude“ kulude osatähtsus 19,1%-lt 20,2%-le, kuna jõusööda-, väetiste ning seemnematerjalide kulude osatähtsus langes 24,4%-lt 20,0%-le.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

RAUDTEETEGEVUS AUG. 1939. A. — RAILWAYS IN AUGUST, 1939.

K. a. aug. tegevus raudteel arenes tõus-suunas peagu kõigil veoliikidel. Maksulist kaupa veeti raudteel 237 tuh. tn m. a. 200 tuh. tn vastu, seega enam 37 tuh. tn ehk 18,5%, mis osaliselt mõjustas ka tn-km arvu suurenemist. Et aga tonni keskmine veokaugus lühenes m. a. 105,9 km-lt 104,9 km-le, ei küüni tn-km juurdekasv veetud kaubakoguse tõusu tasemeni, vaid ületab m. a. 17,3%, suurenedes 21 188 tuh. tn-km-lt 24 847 tuh. tn-km-le. Tn-km suurenemine oli eriti aktiivne kitsarööpmelisel teel, mis ületab m. a. sama kuu 24% (laiarööpmelisel suurenes tn-km arv 15,6%). Kitsarööpmelisel teel moodustab kaubavedu ca 20% üldkaubaveost mõlema tegevusaasta vaatluskuul. Tn-km aktiivset tõusu kitsarööpmelisel teel mõjustas ka tonni keskmine veokauguse pikenemine m. a. 70,4 km-lt 78,0 km-le, kuna laiarööpmelisel teel see lühenes mulluselt 120,8 km-lt 115,2 km-le.

Raudtee-jõuvankreil veeti k. a. 18 833 saadetist üldkaaluga 1514 tn m. a. 14 584 saadetise ja 1956 tn vastu, millest nähtub

saadetiste arvuline tõus 29,6%, kuna koguse kahanenud 22,6%. Koguse kahanemine on tingitud ühe saadetise keskmise kaalu vähenemisest 135 kg-lt 80 kg-le ehk 68,8%. Renditud jõuvankreil veeti tänavu 927 tn. m. a. 670 tn vastu ehk 38,5% enam, kuna tn-km arv neljakordistus, m. a. 6 tuh-lt 24 tuh-le.

Pagasit veeti 1,0 tuh. tn m. a. 0,9 tuh. tn vastu ehk 11,1% enam. Tn-km arv suurenes 73 tuh-lt 77 tuh-le ehk 5,5%.

Reisijate liiklemine elavnes 4,4%, suurenedes m. a. 1041 tuh-lt 1087 tuh-le. Pikamaareisijate arv, mis evib 50% osatähtsust reisijate üldarvust, suurenes 5,0%, kuna lühimaa-reisijate arv ületab m. a. 3,7%-ga. Reis.-km arv suurenes m. a. 33 781 tuh-lt 36 071 tuh-le ehk 6,8%. Reis.-km üldarvust moodustavad pikamaareis.-km 89,3% 89,0% vastu m. a., mis ületab m. a. 7,2%, kuna lühimaa-reis.-km arv elavnes ainult 3,7%. Samuti nagu kaubavedu, oli ka reisijate liiklemine reis.-km järgi eriti aktiivne kitsarööpmelisel teel, nimelt 20,1% ela-

vam mullusest, kuna laiarööpmelisel reis-
km arv ületab m. a. 3,5%-ga.

Elavnenud veod põhjustasid ka tulude
aktiivsemat laekumist. Üldse laekus esi-
algsete kokkuvõtete järgi aug. jooksul tä-
navu 1648 tuh. kr. m. a. 1445 tuh. kr.
vastu ehk 13,7% enam. Osatähtsusest suu-
rimaks tuluhigiks on kaubaveost laekuv
tulu, mida tänavu laekus 885 tuh. kr. ehk

50,8% tulude üldsummast m. a. 701 tuh. kr.
vastu ehk 19,1% enam. Reisijateveost saa-
di 638 tuh. kr. ehk 38,8% üldtulust m. a.
585 tuh. kr. vastu ehk 9,1% rohkem. Ka
osatähtsusest väiksemad tululiigid ületavad
tänavu vastava tululiigi m. a. Kaubaveo
ja reisijateleiklemise aktiivsus kitsarööp-
melisel teel mõjustas tulude enamlaekumist
17,2%.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeerium andis loa kinnita-
tud projekti ja kirjelduse kohaselt.

● O. Luigele, Tartus, Rüütli 14 asuva
mänguasjade ja koolitarvete
tööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks.
Ettevõttes töötab 22 töölise. Jõu-
andjaks 7 el.-mootorit 12 HJ. Valmistatakse
puust ja paberist mänguasju ning kooli-
tarbeid.

● Tallinna Linnavalitsusele, Tallinnas,
Põhja pst. 27 asuvas ning ümberkorraldata-
vas Linna Elektri jaamas katlamaja üm-
berhitamiseks.

● A. Oro'le, Tallinnas, Vene 17, asuva
„Viking“-nimelise saapatööstuse kor-
raldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes
töötab 20 töölise. Jõuandjaks 3 el.-mootorit
1,4 HJ. Valmistatakse meeste- ja naisteja-
lanõusid.

● H. Anderson'ile, Põltsamaal, K. Pätsi 6,
Põltsamaal, Paala jõel asuvas ning ümber-
korraldatavas jahuveskis töötamiseks.
Ettevõttes töötab 3 töölise. Jõuandjaks ve-
siturbiin 50 HJ. ja diiselmootor 64 HJ. Jah-
vatatakse teravilja.

● F. Sobočinski'le, Tallinnas, Sakala 28-a,
Urissaares, Pärnumaal, asuvas ning ümberkor-
raldatavas sae- ja jahuveskis ning
villatööstuses töötamiseks. Ettevõtte-
s töötab 5 töölise. Jõuandjaks gaasimoo-
tor 85 HJ, naftamootor 20 HJ ja vesitur-
biin 20 HJ. Jahvatatakse teravilja, kraasi-
takse ning kedratatakse villa ning saetakse
metsa ehitusmaterjaliks.

● A./s-le „Hesti Metsatööstus“, Tartus,
Aleksandri 134 asuvas saeveskis lauate-
hase, kuuri ja kastinaelutamise-
ruumi ehitamiseks, korraldamiseks ja sis-
seseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 150

töölise. Jõuandjaks aurumasin 240 HJ.
Saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

● A./s-le „Ilmarine“, Tallinnas, Põhja
pst. 21, asuvas metallitööstuses autopa-
randustöökoja ehitamiseks, korralda-
miseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab
274 töölise. Jõuandjaks lokomobiil 350/440
HJ. Valmistatakse masinaid, katlaid, malm-
ja terasvalu ning teisi metalltooteid.

● P.-Eesti Kartuliühisusele, Rakveres,
Vabriku tänaval asuvas ning ümberkorralda-
tud piiritus- ja tärklisetööstuses
töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 töölise.
Jõuandjaks aurumasin 25 HJ. Toodetakse
tärklise ning piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Järva-Jaani Linaharijate Ühingu-
le, Kuksemal, Järvamaal asuva piiritustöö-
stuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks.
Ettevõttes töötab 4 töölise. Jõuandjaks au-
rumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ja selle
kõrvalsaadusi.

● Vajangu Kartuliühingu-
le, tema Vajangu vallas, Järvamaal, asuva „Elmanni“
piiritustööstuse korraldamiseks ja
sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töölise.
Jõuandjaks aurumasin 13 HJ. Toodetakse
piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Kohala Kartuliühisusele, Sõmeru val-
las, Virumaal, asuva „Kohala“ piiritus-
tööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks.
Ettevõttes töötab 5 töölise. Jõuand-
jaks aurumasin 12 HJ. Toodetakse piiritust
ja selle kõrvalsaadusi.

● A. Suurkivile, Väinjärve vallas, Jär-
vamaal asuva „Preedi“ piiritustööstu-
se korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ette-
võttes töötab 4 töölise. Jõuandjaks auruma-
sin 22 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõr-
valsaadusi.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Saksast saadud võihind jäi m. n. püsima, mistõttu ka meie eksportvõihinnaks noteeriti endine hind, s. o. 189 s. kg franko saatejaam ja seda, või eest, mis tuli sisse 16—22. X s. a. Tendents püsiv.

Euroopa karjamaajandusmaies on avaldunud viimasel ajal hooajaline võitoodangu langus. Seejuures on näit., Hollandis peale sesoonse piimatoodangu vähenemise veel suurenenud juustuks tarvitatava piima kogus, mis võitoodangu kujunemist mõjustas ebasoodsalt. Taanis avaldub samuti hooajaline võitoodangu langus. Vähenenud võitoodangu tõttu olevat või realiseerimine turgudel võrdlemisi rahuldav, kusjuures aga taani võihinna-

noteering Kopenhaagenis püsib endiselt 240 TKr. 100 kg (195 s. kg). M. a. samal ajal oli taani võihinnanoteering 243 TKr. 100 kg.

Lätis on uus riiklikult kindlustatud eksportvõihind vastavalt sortidele: Ia — 2.95 Ls, Ib — 2.90 Ls ja IIIa — 2.80 Ls kg. Uus kindlustatud hind kehtib kuni 1940. a. jaanuarini.

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas — lauavõi	205—210,	kõõgivõi	185—200
Tartus	205—210,	„	175—195
Viljandis	210,	„	180—200
Valgas	200—205,	„	180—200
Pärnus	205—210,	„	190—200
Rakveres	200—210,	„	180—185
Narvas	205—210,	„	185—190

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturuseisund püsib endiselt kindlana ja eelmise noteeringuga võrreldes tõusid siseturu-juustuhinnad hollandi ja baksteini juustul.

Juustuhindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinnas esmaspäeval, 23. X noteeriti juustule järgmised hinnad:

Eksportjuust, mis on vanem kui 12 päeva, maksub:

Šveitsi juust hinnati	Juusturatta raskus	
	80 kg ja üle	alla 80 kg
12 A palli	120 s. kg	110 s. kg.
12 B „	117 „ „	107 s „
11 A „	118 „ „	108 s „
11 B „	115 s „	105 s „
10 ABC palli	100 „ „	100 „ „

Siseturu-juustuhinnaks noteeriti šveitsi juust endiselt 110—125 s. kg, hollandi juust 100—110 s. kg, baksteini juust 100—110 s. kg. ja tilsiti juust 110—115 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on 35% rasva 100—110 s. kg, 45% rasvasisaldusega 130—160 s. kg. ja 50% rasvasisaldusega juust 170 s. kg.

Ühes riikliku juurdemaksuga saavad juustutööstused eksporditava šveitsi juustu eest praeguse võihinnataseme juures järgmist hinda:

Šveitsi juust hinnati	Juusturatta raskus	
	80 kg ja üle	alla 80 kg
12 A palli	160 s. kg	150 s. kg.
12 B „	147 „ „	137 „ „
11 A „	148 „ „	138 „ „
11 B „	135 „ „	125 „ „

Saksa juustuturg püsib endiselt kindlana ja hindades ei ole toimunud suuremaid muutusi. Hollandi juustuturg on muutunud rahulikumaks, kuna varem võis seal panna tähele spekulatiivselt elavat tegevust, mistõttu ka hinnad tõusid.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Meie peekon- ja elussigade hinnad on püsinud stabiilseina praegusel tasemel viies nädal. Võrreldes m. a. sama ajaga on peekon- ja elussigade praegune noteering 10 s. kõrgem. Ka elussigade hinnad, eluskaaluga 120—160 kg, on 10 s. kõrgemad kui m. a. ainult kerge-

mate elussigade juures, s. o. alla 120 kg on hinna tõus ainult 7 s. kg-lt, kuna soovitatavaks elussigade kaaluks on üle 120 kg.

K. a. 9 kuu jooksul tõusis eksporttapamajade läbikäik 138 200 seale 96 589 sea vastu m. a. Suurenenud sigade kokkutulek ei

ole tekitanud raskusi turustamisel, kuna praegu kehtivate kaubanduslepingute alusel on meil ka suurenenud sigade arvule turud kindlustatud. K. a. esimese 9 kuu jooksul tõusis elussigade, peekon- ja teiste sealihasaaduste väljavedu 11,2 milj. kr-le, kuna m. a. samal ajal oli väljavedu ainult 7,2 milj. kr. Seega on sead k. a. toonud 4 milj. kr. välisraha rohkem sisse ku m. a.

K. n. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg	98	98	Sise-	
55,5—59 "	98	89	turu-	
72,5—75 "	98	89	hinnad	
75,5—80 "	89	85		

Elussigade hindadeks noteeriti:

90—120 kg rasked	67 s.	eluskaalu-kg
121—160 " "	74 " "	" "
üle 161 " "	67 " "	" "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul oli m. n. tapaste pakkumine keskmine, nõudmine samuti keskmine; hinnad jäid nädala keskmiselt püsima endisele tasemele. Tendents eelolevaks nädalaks selgusetu.

Nii maksus nädala keskmiselt veiseliha:

Suured pullid rammusad 42—45 s. ja keskmised 40—42 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 40—42 s., keskmised 38—40 s. ja lahjad 36—38 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 26—28 s. ja väiksemad pullid 22—24—26 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud (pekk-rammusad) 50—55 s., rammusad 40—48 s., keskmised 29—35 s., lahjad 24—28 s. ja praak (rebastele) 18—21 s. kg., eluskaalu järgi alates lahjadest 16—23—29—34 s. kg.

Mullikad: nuumatud 50—55 s., rammusad 40—42 s., keskmised 38—40 s. ja lahjad 30—37 s. kg.; eluskaalu järgi 17—24—27—34 s. kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb liha kg hinnale arvata naha ja pudemete arvel 9—11 s. juurde.

Vasikate pakkumine väike, nõudmine hea. Tendents püsiv. Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 75—80 s., rammusad 58—65 s., keskmised 55—58 s. ja lahjad 50—55 s. kg, eluskaalu järgi 34—37—45—57 s. kg.

Lammaste pakkumine suur, nõudmine suurenenud pakkumise mõjul tagasihoidlik; hinnad möödunud nädalaga võrreldes nõrgenesid 6 s. liha kg-lt.

Tapetud lambad: rammusad 42—47 s., keskmised 35—42 s. ja lahjad 30—35 s. kg.

Eksportlambaliha Tallinna tapamajade juures 95 s. kg; eluskaalu alusel franko saatejaam 39 s. kg.

Sigade pakkumine kujunes m. n. ootamatult suureks, mis oli suurelt osalt tingitud e. n. kõrgenenud hindadest, mis meelitas sigu senisest suuremal määral turustama. Nõudmine muutus suure pakkumise mõjul tagasihoidlikuks ja põhjustas sealihakuuni 9 s. languse kg-lt. Tapetud sead ühes peadejaljadega maksusid: noored peekonkaalulised ja rasvased 88—91 s., lihasead 82—86 s. ja suured vanad emised 80—83 s. kg, eluskaalu järgi noored ja rasvasead 67 s. ja lihasead 64 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturu seisund püsis kindlana. Tunduv hinnaparanemine avaldus veise- ja vasika praaktoornahkade allal. 20. X s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 23. X — 29. X s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked, I sort 80 s., II sort 70 s. ja III sort — praaknahad 55 s. kg; soolatud nahad I sort 96 s., II sort 87 s. ja

III sort — praaknahad 70 s. kg. Tendents selgusetu.

Vasikanahad, kuivad I sort, kerged värskelt kuni 3,5 kg kr. 4.00 tk., II sort värskelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind kr. 1.20 ja III sort — praaknahad kr. 2.50 tk., Tendents kindel.

Lambanahad, I sort OJ kr. 3.85 tk., II sort J kr. 3.50 tk., III sort L kr. 2.75 tk.,

IV sort K kr. 2.25 tk. ja V sort — praaknahad kr. 0.80 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad, I sort soolatud 17 kg ja üle ning värskeid 20 kg ja üle kr. 10.—

tk., II sort soolatud alla 17 kg ja värskeid alla 20 kg rasked kr. 6.50 tk. ning III sort — praaknahad kr. 3.50 tk. Tendents selgusetu.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

M. n. välisurgudele saadav kanamunade hind püsis e. n. tasemel. Seetõttu kujunes ka eksportmunade kalkulatsioonihind endiseks, s. o. 113 s. kg. Kuna valitsuse poolt tõsteti kindlustatud eksportmunade hinda 120 s-le kg senise 100 s. vastu, noteeriti eksportmunade hinnaks 120 s. kg franko kogumispunkt. Vastavalt eksportmunade hinnatõusule paranes siseturumunade hind 100 s-le kg, s. o. 15 s. kg kohta. Kanamunad raskusega 20—45 gr. tükk noteeriti 75 s. kg, s. o. samuti 15 s. kõrgemalt kui e. n. Tendents püsiv.

„Eesti Munaekspordi“ nõukogu koosolekul teisipäeval, 17. okt. s. a. käsitleti kanakasvatusega ja kanamunakaubandusega seoses olevaid tähtsamaid küsimusi. Nagu nähtub „Munaekspordi“ juhatuse poolt nõukogule esitatud tegevuse aruandest, on kanamunade väljavedu k. a. arenenud takistamatult. K. a. üheksa kuu jooksul on eksporditud ümmarguselt 45 miljonit kanamuna, mis on ligi veerandi võrra rohkem kui möödunud aastal samal ajal. Maal kanapidajatele väljamaksud hind eksportmunade eest oli 9 kuu keskmiselt 79,5 s. kg eelmise aasta 75,1 asemel. Seega on tänava linnukasvatajad saanud senini 4 s. kanamunade kohta kõrgemat hinda. See on võimalik riikliku juurdemaksu tõttu, mis tänava toimus üldse esmakordselt. Välisurukuhinnad on olnud sel aastal halvemad mülluseist.

Maisi sisseveo ärajäämisel ei ole muud võimalust, kui koostada kanade jõusööt oma maa söötviljadest. Valgukoguse suurendami-

seks tuleb kasutada sojatangu ja kalajahu. Ka on juba teostatud kaarte ja otrade kokkuostmist kanasöötade segude valmistamiseks. Segasööt on praegu üle riigi kõigil kanapidajatel ühtlase hinnaga saadaval, nimelt 15 s. kg.

Haudejaamade võrgu väljaarendamiseks on keskkliidu juhatuse teinud eeltööd ja nõukogu kinnitas need kavad. Nii tellitakse Saksast 9 suuremat haudumismasinat, millised pannakse kevadel tööle järgmistes kohtades: Pärnus, Haapsalus, Rakveres, Paldes, Rõngus, Nõos, Helmes, Viljandis ja Oru lossi majapidamises. Masinad on enamikus 3614 muna mahutusega. Nendega hakatakse tibusid välja hautama ümbruskonna kanapidajate kanamunadest. Hautamistasu ei või tõusta seejuures üle 10. s. munalt. Mõned väiksemad masinad, millised tellitakse, on 2350 muna mahutusega.

Peale suurte haudemasinade, mis lähevad haudejaamade jaoks, levitab „Eesti Munaekspord“ endiselt väikesi haudeaparaate 200 ja 400 muna mahutusega üksikmajapidamiste jaoks. Need aparaadid on tellitud kodumaalet. Peale eelnimetatud kavatsuste on „Eesti Munaekspord“ astunud samme kanapidajatele petrooleuminormi suurendamiseks.

M. n. maksusid siseturul kanamunad s. paar:

Tallinnas	11—13	Valgas	12—14
Tartus	14—15	Rakveres	18—14
Viljandis	12	Narvas	13
Pärnus	11—13		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 23. okt. s. a. Tallinna kohta lahtise piima eest järgmised hinnad:

I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 13 s. l. ja müügil piimatööstustele 12 s. liiter, II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil

piimatööstustele 10 senti liiter. Piima järele nõudmine hea.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—19	—	15—16	18
Tartus	17—18	14	—	12

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Narvas	16	—	—	12
Pärnus	18	14	—	12
Viljandis	15—16	—	—	11
Rakveres	15	—	—	11
Valgas	16	—	—	10—11
Paides	—	—	—	10

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Maaüma teraviljaturgudel m. n. hinnad liikusid tõususuunas, kuid mõningail turgudel võis panna tähele ka hindade nõrgenemist.

Rukkiahind Chicagos tõusis e. n. 53,60 c 54,54 c buš, s. o. 1%, kuna samal ajal Winnipegis langes 61,94 c 60,60 c, s. o. 3%.

Nisuhind Chicagos tõusis e. n. 82,44 c 85,25 c, s. o. 3,4%. Winnipegis oli hinnatõus väiksem, tõustes e. n. 70,90 c 71,31 c, s. o. 0,5%.

Maisihind Chicagos näitas nädala keskmiselt väikest langust, langedes e. n. 50,03 c 49,81 c buš, s. o. 0,6%.

LINATURG. — FLAX MARKET.

Juba sept. algul kehtimapanud kindlad linahinnad ja linase lõnga ning riide väljaveokeeld on mõjustanud Inglise linaturgu tugevasti. Ketravad ei ole rahul linase lõnga väljaveokeeluga, kuna selle tagajärjel jäi ladudesse seisma palju lõnga, eriti kõrgemaid numbraid, mida sõjamaterjali valmistamiseks tavaliselt ei kasutata. Ameerika turul on aga elav nõudmine peenema linase lõnga järele.

Kehtimapanud linakiu maksimumhinnad ei võimalda aga linakaubanduse normaalset arengut, sest normitud hindade alusel ei tahta keegi lina müüa.

Prantsusest lubatakse linavarsi müüa ainult Belgiase, et sealt saada vastu võrdsest haritud linakiudu. Prantsuses katsetatakse taas kapokikiu ketramise võimalustega, et kapokilõnga kedrata koos lina, kanepi, puuvilla, ramii jne. lõngaga ning sel teel suurendada tekstiiltoodete kogust.

Hollandis on sõja puhkemise järele linahinnad hakanud kiiresti tõusma ja Hollandi valitsus on keelanud linade väljaveo ilma litsentsideta.

Belgias on linakiu-hind tõusnud kuni 200 fr. pallilt, s. o. 100 kg kohta.

Väikemüügihinnad tõusid Tallinnas, Narvas ja Valgas. Tallinnas varemalt müüdi II valiku rõõskpiima 12 ja 13 sendiga. Nüüd on aga hind üldiselt tõusnud 13 sendile, kuna kaupmehed maksavad kõigile piimatootjatele 11 senti liitrist.

Sisemaa-linnade turgudel teraviljahinnad püüsid enam-vähem e. n. tasemel, kuid paiguti võis panna tähele ka hinnalangust, mis oli peamiselt tingitud elavast pakkumisest. M. n. lõpul maksusid sisemaa-linnade turgudel teraviljad ja nende saadused s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	Rukkijahu	Nisujahu
Tallinnas	19	23	17	14	20	30
Tartus	15	19	16	10	18	30
Narvas	17	18	13	11	18	26
Rakveres	15	19	14	9	19	28
Viljandis	15	18	—	10	18	25
Pärnus	16	22	15	12	19	27
Valgas	16	20	16	11	18	27

Lätis on esialgse hinnangu järgi linakiu ha-saak arvestatud 344 kg kiudu ja 294 kg seemet. Kiu kogusaak tuleks seejärgi 25 112 tn ja seemne kogusaak — 21 462 tn. Tõenäoliselt on kiusaak hinnatud kõrgemaks tegelikust, kuna ka Lätis valitses linakasvuajal kestev põud, mis ei mõjunud saagi suurussele hästi.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna Börsil 20. X s. a. noteeriti linakokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s.:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	130	123
HD	121	119
D	112	110
OD	103	101
LOD	94	92
H	85	88
Takk I sort		83
Takk II „		73
Takk III „		63
Ehitustakk		15—20

Tendents ootav.

16. skp. Petseri kuulaadale toodi 5000 kg lina, mis müüdi hinnaga kr. 1.23—1.30 R-sordi kg-st. Linakiu mihus on osalt hea ja lina pika kiuga, osalt aga nõrk ja takune.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. ei olnud kartuliturul erilisi muudatusi. Seemnekartulite kokkuostu jätkati endiselt. Võetakse vastu peamiselt varaseid sorte ja väikesel määral ka majesteeti. Viimaste vastuvõtmine seisab turustamisvõimaluste puudumisel. Seemnekartuli-hinnad püsivad muutueta.

Söögikartulikaubandus oli m. n. võrdlemisi elav. Tallinna toodi rohkesti söögikartuleid.

Lääne ranna purjelkaomenikud teevad ettevalmistusi kartulite kokkuostuks. Rannas makstavad hinnad põllumeestele kõiguvad ca kr. 3.50 kv.

Praegu ei ole erilisi nõudmisi väliseturul söögikartuli järele. Kuigi arvestades kartulisaake ja pinevust välisurugudel, näib tõenäoline, et nõudmine söögikartulite järele kevade poole tõuseb. Ühes sellega peaksid paranema ka kartulihinnad, mispärast põllumehed, kelledel on eksportkartuleid, ei tarvitseks nende müüjiga väga rutata.

Kuna Saaremaal k. a. kartulisaak äpardus, veetakse praegu kartuleid Lääne ran-

nast ja osalt ka Virumaalt Saaremaale inimitoiduks.

Tööstuskartulite järele on nõudmine elav.

Praegu ostavad tärkliis- ja piiritusvabrikud piiramatul kogusel tööstuskartuleid. Hinnad püsisid end. tasemel.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 23. X 39 noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

1. Söögikartul raudteejaam. kr. 3.10—3.30 kv.
Lääne rannas „ 3.20—3.75 „
2. Seemnekart.: eesti kollane „ 4.20—4.40 „
majesteet „ 4.20—4.40 „
varane kollane „ 4.30—4.70 „
bintje „ 4.30—4.70 „
jorgi hertsog „ 5.70 kv.

Seemnekartulihinnad vastavalt 100% eksportkõlbliku valiku eest vastavalt tunnustamisklassile.

3. Tööstuskartul tärkliisvabrikuis 13—14 s. tärkliis-kg., piiritusvabrikuis 13—15 s.

Tendents kindel.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Õunaturul on ikka veel valitsevaks kaubaks sügissordised õunad. Talisordiseid õunu pakutakse alles tagasihoidlikult. Kõige enam on müügil seerinkaid ja segasordiseid õunu. Paremate õuntena pakutakse väikesel määral liivi kuldrenetti ja treboux'-seemikut, milledest nõutakse jaemüügil 50—70 s. kg. Vähe on saadaval veel pirne, keskmiseks hinnaks on 50—80 s. kg, paremaid pirnidest nõutakse kuni 150 s. kg. Vähe on müügil ka pohi hinnaga 20—25 s. kg, kuid nende mihus on nõrk.

Köögiviljaturul püsivad hinnad m. n. tasemel. Tomateid on veel õige vähe. Keskmise mihusega tomat maksub 40—50 s. kg, kuna odavama kauba mihus on nõrk.

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 20. X järgmiselt:

Õunad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt, sügissordised

20 s. kg, talisordised 25 s. kg, tööstusõunad, antonovka, franko raudteejaam 18 s. kg.

Sibulad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt, 15 s. kg. Tendents püsiv.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko ladu Tallinn ca 5 kg neto plekk-toosides kr. 2.30. Tendents püsiv.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 16 s. kg. Tendents kindel.

Tallinna turul maksusid 23. X jaemüügil:

	s. kg		s. kg
Õunad	10—70	Kaalikas	15—18
Pirnid	35—150	Peet	15—18
Pohlal	20—25	Porgand	10—20
Jõhvikad	25—30	Spinat	80—100
Tomatid	15—50	Salat	80—120
Sibulad, vene	20—25		s. tk.
Peakapsas	10—12	Kurgid, hapend.	3—8
Hepukapsas	20—25	Liikapsad	10—30

KALATURG. — FISH MARKET.

Lõhelaste liikumisega kudemiskohtadesse paranes lõhe- ja iherusesaak, mistõttu turg oli m. n. mainitud kalaliikidega rahuldavalt varustatud. Lõhe järele oli nõudmine elav ning müügihind püsib õige rahuldavana. Niisaga lõhest maksti rannikul 250 s. kg, marjaga lõhest 300—350 s. kg, väiksemad lõhed ja iherused 125—150 s. kg. Tallinna turul müüdi terve kalana lõhe niisaga 250—300 s. kg ja marjaga 350—450 s. kg.

Iheruse (mereforell) järele oli nõudmine väiksem ja osa kala jäi nädala lõpul realiseerimata. Tallinnas jaemüügil marjata (kudenud) ja niisaga 130—150 s. kg ja marjaga lõhi 200—250 s. kg, lõigatult 300—350 s. kg. Marjaga lõhe kõrgemat hinda põhjustab lõhemarja hind, millist müüakse 10—12 kr. kg.

Alates 20. X kehtiva määruse järgi lubatakse lõhe ja iherust püüda ainult Põllutöeministeeriumi eriloal kalakasvatuse otstarbeks. Kontrollitud kalad lastakse müügile nüüd varustatult vastava plommiga.

Tallinna turul oli rohkesti müügil veel Pärnu lahe vimba ja särge. Vimba pakuti 15—25 s. kg, kuna lähemaist randadest toodud suuremast vimmast nõuti 30—40 s. kg. Särge müüdi 10—20 s. kg.

Merevetes suurenes siiasaak, mis mõjus hinnalangusele, suuremast siiasast nõuti 100 s. kg, keskmisest 70—80 s. kg.

Narva jõel suurenes silmusaak, kuid elava nõudmise tõttu püsib silmuhind endiselt kõrge.

Kalureile maksti 8 s. tk. Silm lähed peamiselt konservimiseks. Silm praetult — Narvas 22—25 s. paar, Tallinna turul 30—35 s. paar.

Räimekaubandus. Räämesaak võrreldes hilishooajaga õige rahuldav. Tallinna kalasadama kaudu ja maad mööda koormataga tuli müügile ca 70 000 kg. Kalasadamas maksti kalureile 16. X 11—15 s. kg, 17. X 13—15 s. kg, 18. X 10—16 s. kg, 19. X 8—16 s. kg, 20. X 7—15 s. kg, 21. X 8—15. Tallinna turul liikus räimehind 13—20 s. kg piires. Narva turul müüdi räimi 15—20 s. kg.

Tartu kalahallis (Paldiski räim) 20—25 s. kg. Kilusaak äärmiselt nõrk. Veidi mainimisväärsid koguseid tuli ainult Kunda lahest. Rannikul maksti 40 s. kg, Tallinna turul müügihind 60—65 s. kg.

Turska endiselt rahuldavalt. Tallinna kalasadamas maksti keskmiselt 4—5 s. kg, üksikuist partiidest ka 6 s. kg, ning ühel päeval — 20. X — 3000 kg eest 3 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinnas 21. X	Tartus 21. X	Narvas 20. X
Lõhi, värske	200—450	—	250—350
Lõhi, lõigatud	300—350	—	—
Iherus, värske	125—250	—	125—150
Siig, värske	70—100	40—70	80
Koha, värske, I v.	100—120	80—100	—
Koha, värske, II v.	80—100	60—80	—
Haug, värske	30—50	25—30	40—50
Ahven, värske	30—60	10—25	20—40
Latikas, värske	30—45	20—35	20—40
Vimb, värske	15—40	25	30
Säinas, värske	—	20—25	—
Särg, värske	10—20	12—15	15
Linask, värske	45—50	50	—
Räim, värske	13—15	20—25	15—20
Kilp, värske	60—65	—	—
Tursk, värske	8—12	12—15	13—20
Tursafilee	30—35	—	—
Lest	35—40	—	—
Luts	—	25	20—40
Silm	—	—	8 s. tk.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 23. oktoobril k. a. noteeriti järgmised värsked ja eluskala kokkuostuhinnad.

1) Lõhi, värske, kaal alates 6 kg — marjaga kr. 3.25 fr. rannik, niisaga kr. 2.50 fr. rannik.

2) Angerjas, elus fr. rannik: a) rändangerjas, kaal alates 400 g kr. 1.70, b) paigaangerjas kr. 1.50.

3) Koha, värske: a) alates kaal 1—3 kg kr. 0,85, b) alates pikkus 38 sm kuni 1 kg kr. 0,65 kg.

4) Haug, värske: a) merehaug kr. 0.35 fr. rannik, b) järvehaug kr. 0.22 fr. rannik, elushaug sumpades kr. 0.45 fr. rannik.

Tendents: lõhel, angerjal ja kohal kindel, haugil — rahulik.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

UUSI ÜLESANDEID TÖÖTURUL ROOTSIS. NEW PROBLEMS OF SWEDISH LABOUR MARKET.

Rootsis on kiires korras töötatud välja eelnõu „kriisitööseaduseks”. Selles on nähtud ette üldine töökohustus. See hõlmab kõiki kodanikke kuni 70 a. vanuseni. Teatud tähtsamail tööaladel kaotavad töölised õiguse lahkuda töölt oma äranägemise järgi. Iga-sugu töötülisid tuleb lahendada vahekohtu kaudu. Tööjõudu võidakse vajaduse korral paigutada ühelt tööalalt teisele.

Rootsi asjatundjad, kes tegelesid tööturu-küsimustega, katkestasid sõja puhkemisel oma ulatuslikud statistilised uurimused ja koondasid oma tegevuse „kriisitööseaduse” väljatöötamisele. See seadus omab volitus-seaduse iseloomu. Selle alusel võib valitsus vajaduse korral õige kaugeleulatavalt sek-kuda töövõimeliste isikute võimalusse oma tööjõu vabaks käsutamiseks. Seadus sisal-dab 47 paragrahvi.

Eelnõus ettenähtud määrused taotlevad peamiselt kolme liiki eesmärke: töötisjate vaba töövaliku piiramist, senini kasutamata tööjõu rakendamist ja lõpuks tööjõu ülevii-mist ühelt tööalalt teisele.

Ühenduses esimese eesmärgiga soovita-takse korraldusi, millede kaudu kõik töötis-jad peavad minema läbi avaliku töövahen-duse. Sel teel võidakse saavutada, et esime-ses järjekorras tähtsamad tööalad oleksid varustatud vajaliku tööjõuga. Muide soovi-tatakse panna põhimõtteliselt kehtima kõigi kodanike kohta kuni 70 a. vanuseni kohus-tus, et nad oma tööjõu seaksid ühiskonna tee-nistusse. Seda kohustust nimetatakse töö-kohustuseks. Seejuures tulevat siiski pöör-

duda esijärjekorras nende poole, kes selle kohustuse võivad täita väikseima ohvriga. Lihtsamaks juhuks on siin, et töövõtja min-gil tähtsal tööalal ei või enam lahkuda töölt oma vabal tahtel. Edasi võib pensioneeritud isikuid kohustada taas tööleasumisele, mil-line sarnleb tema poolt varem tehtud tööga. Klire iseloomuga tööde suhtes, näiteks saagi-koristamistöõde puhul põllumajanduses, soo-vitatakse noorsoo — 16- kuni 20-aastaste — mobiliseerimist. Lõpuks tulevat enne teiste töökohustuslike mobiliseerimist pöörata tähe-lepanu neile, kel antud silmapilgul ei ole tööd. Töökohustuse alusel saadud töö juures tule-vat pidada kinni põhimõttest, et asjaosaliselt saavutataks sama suur või suurem tööteenis-tus kui oma endise töö juures.

Ettepaneku kohaselt jääb mõlemale poolele, s. o. tööandjale ja töövõtjale, ka võimude kor-raldusel asetleiduva tööle rakendamise pu-hul võimaluste piires vabadus eeskätt kollek-tiivlepingute alusel leppida kokku palga- ja muude töötingimuste suhtes. Kui mõlemad pooled ei jõua aga kokkuleppele, tulevat eel-nõu kohaselt kohastada sunduslik vahekohus.

Seaduse eelnõu sisaldab lõpuks üldjoone-lise kava organisatsiooni kujundamiseks, mil-le kaudu seadus tulevat viia ellu. Vastavalt sellele kavale luuakse tsentraliseeritud juhti-miseks riiklik keskasutus „riiklik tööjuhatus”. Peamine osa seaduse rakendamisest konkreet-seil juhtudel pannakse siiski maakondlikele omavalitsusasutisile. Ainult suuremais kogu-konnis tulevat kõne alla kriisilise iseloomuga ülesannete eraldamine ja eriliste kohalike eriasutiste loomine.

VÕITLUS BENSIINIPUUDUSE VASTU PÕHJAMAIS.

COMBATING SHORTAGE OF PETROLEUM IN NORTHERN COUNTRIES.

Vaevalt on sõja puhkemisest möödunud mõned nädalad, kui juba teatatakse õige kau-geleulatuvaist leutisist, millised autoliikluse põhjamaais ja mujalgi võivad seada seniseist õige erinevaile aluseile.

Põhjamaais suunduvad leidurite püüded

kahes suunas — esiteks korraldusile, milli-sed liikluse ulatuse säilitamise juures või-maldaksid vedelate kütteinete kulutuse vä-hendamist, ja teiseks korraldusile, millised võimaldaksid imporditavate kütteinete asen-damist kodumaiste kütteinetega.

Rootsi inseneri J. Wohlfart'i uus leiutus võib kujuneda üheks tähtsaks aluseks esimest liiki korraldusile. Leiutus on patenteeritud ja Odali-tehaste poolt Eksjös juba võetudki ekspuaterimisele. See põhineb aga autojuhile tuntud tõsiasjal, et bensiinimootor töötab niiskemas õhus — näiteks õhtuti ühtlasemalt ning kindlamini. Seadeldis koosneb õhupuhastajast ja õhuniisutajast. Sisseimetava õhu niiskuskraad on sealjuures reguleeritav.

Katsesõitudel kasutati ühte Opel-masinat, milline tarvitas tavaliselt enne 1,4 l bensiini miili kohta. Insener võidab nüüd, et äsjamainitud seadeldise abil olevat võimalik bensiinitarvidust miili kohta vähendada 0,7 l-le.

Mis puutub teist liiki korraldusisse, s. o. korraldusisse välismaiste kütteainete asendamiseks kodumaise toodanguga, näib siin leidvat aset õige ulatuslik algatus, milline kogu autoliiklusele põhjamais võib vajutada erilise püsiva pitsati. Välismaise bensiini asemele peab võimalikult laiemas ulatuses astuma kodumaine puusüsi.

Kogu rootsi autotööstus koondab praegu oma tegevuse uute patenteeritud lelutiste ekspuaterimisele, ja juba mõne nädala pärast ilmuvad turule uut tüüpi puugaasiautod. Samuti alustasid mitmed autotehased puugaasigeneraatorite massilist tootmist, milliseid võidakse monteerida vanule autodele. Puugaasigeneraatorite kõrval valmistatakse autotehases veel erilisi kompressoreid

puugaasigeneraatorite juurde, milliste abil olevat osutunud võimalikuks tõsta tunduvalt mootori võimet.

Kogu algatuses vedelate kütteainete asendamiseks puusõega etendab riik juhtivat osa. See seisneb esiteks kontrollis selle üle, et turule ei pääseks ükski puugaasigeneraator või kompressor, milline ei vasta seatud tehnilisile nõudele. Need nõuded on omakorda sellised, et uut tüüpi autod täidaksid oma ülesannet ka pärast seda, kui olukord kütteainete turul on kujunenud taas normaalseks. Edasi hangib riik vajaduse korral veoautoomanikelt laenu puugaasigeneraatorite muretsemiseks. Laen on esimese kahe aasta jooksul intressivaba.

Puugaasiautode varustamiseks kütteainega on hakatud looma sõejaamade ülemaalist võrku. Neist jaamadest müüakse kuiva, tuleliku suurusiks tükkideks purustatud puusütt. Parimaks peetakse pöökpuusütt, kuid ka kasesüsi sobivat omadusilt väga hästi mootorigaasi tooraineks. Süsi põletatakse kas tavalisid söemiilides või erilisis söepõletamisahjudes. Kaalumisel on praegu ka puusõe brikettimine tööstuslikus ulatuses, et saavutada tooraine mahu vähenemist. Senniste kalkulatsoonide järgi osutuvat puusõe tarvituselevõtmine odavamaks bensiini tarvitamisest. Liitrile bensiinile vastav söekogus maksub Rootsis 16 ööri, liiter bensiini aga 24 ööri. Arvestamata on seejuures siiski lisaseadeldiste hind, mille võrra tõusevad auto hind ja ühtlasi ka selle amortiseerimiskulud.

TARBIMISE PIIRAMISKORRALDUSI NEUTRAALSEIS NAABERMAIS.

REGULATIONS RESTRICTING CONSUMPTION IN NEIGHBOURING NEUTRAL COUNTRIES.

Sõdivate riikide korraldused kaubateede vastastikkuseks blokeerimiseks on mõjustanud väga tunduvalt ka juurdevedu neutraalseis maisse. Raiskused kaupade muretsemiseks Põhjamere, Gibraltari merekitsuse ja Suessi kanali kaudu on tekitanud kaupuuduse õhu. Selle tagajärjel on neutraalseis mais juba varakult pandud kehtima rida korraldusi olevate kaubatagavarade võimalikult ratsionaalsemaks kasutamiseks. Tarbimist piiratakse sel määral, mil tagavarad ja eventuaalsed

juurdeveovõimalused seda teevad hädavajalikuks.

Üldjoonis kerkis esijärjekorras päevakorrale vajadus bensiinitarvituse piiramiseks enamais neutraalseis mais.

Eesti on ses suhtes paremas seisundis kui ta naabrid, sest teatud ulatuses võib oma bensiinitoodang asendada välismaist bensiini. Kuid ka Eestis osutus bensiinitarvituse piiramine hädavajalikuks. Eesti bensiin võimaldab praegusis oludes välisvaluutat, mille väärtust

hädavajalikku impordi säilitamise seisukohalt tuleb hinnata kõrgelt, pealegi, kus mõned eksportalad paratamatult hangivad senisest vähem välisdeviise. Sama kehtib piirituse kohta. Peale bensiini ja piirituse, millede tarbimine hindade tõstmise tagajärjel väheneb, puutuvad teised tarbimist piiravad korraldused suhkruksesse, kummierehvidesse ja niitid ka petrooleumisse. Lõpuks piiratakse veel rea teiste kaupade suhtes saavutada, et nende tarbimine toimuks „normaalsetis“ piires.

Lätis pandi 9. IX kehtima korraldus, mille järgi vedelaid küttesaineid võib saada vaid vastava kaardi põhjal. 13. IX saadik piiratakse mitmete luksuskaupade toodangut. 18. IX hakkasid kehtima mõnesugused korraldused kooksi- ja elektrivoolutarvituse piiramiseks. Mõni päev hiljem otsustati küttepõua säästmiseks vedurid ehitada ümber turbaküttele. Edasi kohustati kõiki registreerima oma suhkru- ja tagavarad.

Soomes piirati kooksimüüki alates 11. IX eraisikuile. Kivisüsi veduriküttena otsustati

asendada puu ning turbaga. Sütt reserveeritakse veel vaid kiirrongide jaoks. Juba mõni päev varem pandi kehtima, korraldus, et tüürimajades, millised omavad kesksooja-veevarustust, võib hankida sooja vett vaid kord nädalas. Ka see korraldus oli tingitud vajadusest sõetarvituse piiramiseks. 23. IX alates kehtib sundus bensiini segamiseks piiritusega. Suhkrumüük Soomes toimub alates 20. IX kaardisüsteemi alusel. Kaalutakse võimalusi oma suhkru- ja tagavarade laiendamiseks. Kõik on kohustatud andma üles oma suhkru- ja tagavarad, kui need ületavad teatud suuruse.

Rootsis hakati juba septembri algul piirama bensiinitarvitust. Alates 6. IX lubatakse eraautodele liigelda vaid eriloal. Järgmisest päevast alates toimub bensiinimüük veoautodele ainult teatud kindlate normide alusel. Ühtlasi piirati bensiini puudusel õhuliiklust. Alates 11. IX koondati autobusiliiklust 50%. Keelati rullki ning nisu kasutamist söödana. Valvatakse, et sõetarvituse ei ületaks teatud koguse.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. oktoobril 1939. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	40 904 645,65	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 276 038,89
välisraha	4 512 755,90	3. Eritagavarakapital	4 122 865,94
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	858 694,23	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	70 784 970,—
kaubavekslid	24 295 886,12	b) jooksvad arved:	
põllumajandusi	2 443 779,31	valitsuse	10 396 444,83
metsatööstust	40 907,14	pankade	8 082 698,15
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		teised	8 489 829,58
valitsusele	—	5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	25 985 517,36
teistele *)	18 455 200,82		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 472 030,47		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	34 053 865,09		
	129 038 364,73		129 038 364,73

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 48,99%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 747.101,52
Includes Ekr. 747 101,52 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LÄTI.

Paberitööstus Lätis. — *Latvian Paper Industry.*

Paberitööstus Lätis on viimaseil aastail teinud edusamme. On suurenenud käitiste üldarv, tööliste arv ja üldlääbikääk:

	Käitiste arv	tööliste arv	üldlääbikääk 1000 lat
1938	62	3 548	27 694
1937	57	3 470	24 617
1936	57	3 278	17 850

Käitisist asub 48 Riias, 7 Vidzemes, 4 Kurzemes ja 2 Zemgales. Lääbikäägu pooldest asuvad esikohal Vidzeme käitised 22,0 milj. latiga, kuna Riia käitised on teisel kohal 5,3 milj. latiga.

Paberivabrikuis töötletud toorainest oli 1938. a. 74% kodumaise ja 26% välismaise päritoluga. Töötletud toorainete kogused olid:

	paberipuu		vanapaber		kallsud	
	m ³	1000 lat.	tn	1000 lat.	tn	1000 lat.
1938	245 868	3 543	1 916	93	1 311	446
1937	213 741	2 285	2 121	75	997	329
1936	178 803	1 243	1 109	30	715	181

Tselluloositoodang on viimaseil aastail tunduvalt tõusnud, kuid puumassitoodang näitab tagasiminevat tendetsi.

Toodeti:	tselluloosi		puumassi	
	tn	1000 lat.	tn	1000 lat.
1938	29 079	8 273	12 108	2 252
1937	23 999	5 512	12 411	2 077
1936	20 004	2 366	12 724	1 088

Paberi- ja papitoodang on võrreldes 1937. a. veidi vähenenud. 1938. a. toodeti pappi 3 256 tn. ja paberit 23 869 tn. 1937. a. 3 928 ja 30 404 tn. vastu.

Läti paberitööstuse saadusi eksporditi järgmiselt:

	tselluloos		paber		papp	
	tn	1000 lat.	tn	1000 lat.	tn	1000 lat.
1938	12 238	2 652	7 492	4 549	999	481
1937	7 757	1 598	11 758	5 124	1 341	492
1936	3 953	497	10 631	2 753	1 429	209

BELGIA.

Oma maa nisukaubanduse ja -tarvituse korraldus Belgias.

Regulation of Home Trade and Consumption of Wheat in Belgium.

Nisukaubandust ja -tarvitust korraldava seaduse järgi on edaspidi keelatud tarvitada nisu loomasöödaks, arvatud välja juhul, kui varustusministri poolt on antud tunnistus riknenud ja inimtoiduks kõlbmata nisu muuks otstarbeks tarvitamise kohta. Varustusminister korraldab ka nisumüügi ositust maakonniti vastavalt tarvidusele.

Nisumüük on alutatud eranditult põllutöö- ja aiandusametile, milline annab välja lubasid ainult registreeritud ärimeestele ja veskipidajaile. Isegi nisukasvataja peab nõutama loa omatarbeks ja külviseemneks jäetavale nisukogusele. Lubadel on tähenda-

tud ostja nimi ja aadress, müüja nimi ja aadress, nisukogus, kv-hind, ostu kuupäev ning ostja-müüja allkirjad. Load täidetakse kolmes eksemplaris, milledest üks jääb ostjale, teine müüjale ja kolmas tuleb saata 24 tunni jooksul pärast ostu teostamist põllutöö- ja aiandusametile.

Nisukasvataval on õigus jätta külviks 150 kg nisu ühele ha-le kasvupinnast ja toiduks 500 g isikule päeva kohta, kes kuuluvad alaliselt talundi toitlustamisele.

Seadusest üleastujaid karistatakse van- gistusega ja rahatrahviga.

Antwerpeni sadama läbikäigu kahanemine. — *Antwerp Harbour Activity Decreases.*

Naaherrülgis alanud sõjategevuse tõttu Antwerpeni sadama läbikäik on vähenenud ligikaudu ¼-le senisest läbikäigust.

Sept. jooksul registreeriti sadamas ainult 258 saabunud laeva kogumahuga 523 079 reg. tn. M. a. samal kuul olid vastavad arvud 1 025 laeva 2 142 217 reg. tn. mahuga.

Võrdluseks on toodud järgnevad arvud läbikäigust k. a. 9 kuu jooksul ning m. a. samal ajal.

1939. a.	8 461	laeva	14 775	169	reg.-tn.
1938. a.	8 756	"	15 313	807	"

kahanemine	295	"	548	638	"
----------------------	-----	---	-----	-----	---

Teatavate kaubatagavarade loendus Belgias.

Census of Certain Supplies of Goods in Belgium.

Varustusministri määrusega igatiüks müügi otstarbel muretsatud teatavate kaubatagavarade omanik peab andma need kirjalkult üles tagavarade asukoha omavalitsusele. Tagavarade loenduse alla kuuluvad järgmised kaubad: kohvi, sigurid, riis, kuivatatud aedviljad, teraviljajahud ja -tangud, jahutaaignasaadused, kaerahelbed, sool toiduks, suhkur, pipar, šokolaad, kalakonservid, sulat

tatud rasv, toiduõlid, linaseemneõli ja kuivseep, tuletikud, loomasööd ja õlikoogid.

Importijad, tootjad, töösturid, hulgi- ja jaemüüjad on kohustatud pidama loendatud kaupade kohta eriraamatu, millesse tehakse igapäev sissekandeid samal päeval teostatud tagavara kaubamüükidest.

Raamatud kui ka tagavarad tulevad näidata ette kontrollametnike nõudel.

TAANI.

Katseid kaseiinvilla valmistamiseks Taanis.

Experiments for Manufacture of Casein-Wool in Denmark.

Tehniliste teaduste akadeemia istungil avaldas prof. Raaschou oma katsete tulemusi villa valmistamiseks kaseiinist ja esitas

vastavad proovid. Prof. Raaschou menetlus erinevat oluliselt itaalia vastavast menetlusest.

UNGARI.

Šokolaaditootmise eeskirjade muudatus Ungaris.

Changes in Regulations for Chocolate Production in Hungary.

1934. a. antud määrusega on šokolaadi valmistamine lubatud 40% kakaotaignast, 22% rasvaineist ja 2,5% veest. Nende ainete kõrval võis valmistatav šokolaad sisaldada veel vaid suhkrut. Nüüd on kavatsusel nimetatud määruse muutmise kakaotaigna

% vähendamiseks. Selle asemel võib kasutada šokolaadi valmistamisel enam suhkrut.

Nimetatud määruse muutmise võimaldab teostada säästu šokolaaditööstusile vajalike toorainete suhtes.

Jõuvankrite bensiiniga varustamise piiramine Ungaris.

Hungary Restricts Petroleum Supplies for Vehicles.

Ungaris antakse jõuvankreile bensiini ühe kuu kohta järgmiselt: veoautodele 300

kuni 720 l, sõiduautodele 50 kuni 100 l ja mootorratastele 15 kuni 50 l.

BULGAARIA.

Bulgaaria kartul Egiptuse puuvilla vastu.

Bulgarian Potatoes in Exchange for Egyptian Cotton.

Valitsus lubas teostada 10 000 tn. kartulite väljavedu Egiptusse puuvilla ja sooda vastu.

Kartulite väljavedu Bulgaariast saavutas kõrgpunkti 1936. a., mil eksporditi 2 085 tn. 3,13 milj. leva väärtuses. 1937. a. ja 1938. a. ikalduse tõttu oli kartuliekспорт palju väiksem — 1938. a. ainult 10,9 tn.

Puuvilla sissevedu oli 1938. a. 11 970 tn.

290,4 milj. leva; väärtuses, sellest imporditi Egiptusest 428 tn. 13,0 milj. leva väärtuses. Kuna Bulgaaria kartuli eksporthinnaks on 1,50 levat kg, on 10 000 tn. kartulite eksport Egiptusse küllaldane Egiptusest vajaliku puuvillakoguse saamiseks. Võimalik ülejääk kasustatakse sooda sisseveoks. 1938. a. oli sooda sissevedu 2 310 tn. 13,2 milj. leva eest, peamiselt Saksast.